

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

07 december 2016

- **Zelf beslissen: voordelen en nadelen**
- **Baarmoederhalskanker**
- **HPV**
- **Postcodezoeker**
- **Het bevolkingsonderzoek
baarmoederhalskanker**
- **Hoe meedoen?**
- **Later of niet meedoen?**
- **Het uitstrijkje**
- **Zelfafnameset**
- **Uitslag bevolkingsonderzoek**
- **Veelgestelde vragen**
- **Privacy**
- **Contact en handige websites**
- **Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker:
professionals**

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Alle vrouwen van 30 tot en met 60 jaar krijgen een uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker.

De blob van de intro pagina moet nog opgehaald worden

Zelf beslissen: voordelen en nadelen

U kunt zich laten onderzoeken op baarmoederhalskanker. De overheid biedt het onderzoek aan omdat de voordelen van het bevolkingsonderzoek groter zijn dan de nadelen voor een grote groep vrouwen. Dit kan voor u persoonlijk anders zijn. Of u zich wilt laten onderzoeken, beslist u zelf.

Op deze pagina staan de belangrijkste voordelen en nadelen van het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. Hiermee kunt u zelf beslissen of u aan het onderzoek wilt meedoen of niet.

Voordelen en nadelen bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Voordelen bevolkingsonderzoek

- Als u zich laat onderzoeken, heeft u een kleinere kans om baarmoederhalskanker te krijgen.
- Als u zich laat onderzoeken, heeft u een kleinere kans om te overlijden aan baarmoederhalskanker.
- Het onderzoek is gratis.
- Ziet u er erg tegen op om een uitstrijkje te laten maken? Dan kunt u het ook zelf doen.
- Komt er uit het onderzoek dat u geen baarmoederhalskanker heeft? Dan kan u dat geruststellen.
- Komt er uit het onderzoek dat u geen HPV heeft? Dan kan u dat gerust stellen.

Nadelen bevolkingsonderzoek

- Als u zich laat onderzoeken, gaat de arts u daarna misschien behandelen. Die behandeling kan onnodig zijn.
- Komt er uit het onderzoek dat alles goed is? Dan is er toch een hele kleine kans dat u baarmoederhalskanker krijgt.
- Moet u na het onderzoek naar het ziekenhuis voor verder onderzoek? Dan moet u daar misschien voor betalen.
- Het onderzoek kan voor u vervelend zijn.
- Komt er uit het onderzoek dat er iets niet goed is? Dan kunt u daar ongerust van worden.
- Komt er uit het onderzoek dat u HPV heeft? Dan kunt u daar ongerust van worden.

Heeft u vragen?

Heeft u na het lezen van de voordelen en nadelen van het onderzoek nog vragen? Bel dan met uw huisarts. Hij kan uw vragen beantwoorden. U kunt ook kijken bij [de veelgestelde vragen](#).

Veelgestelde vragen

- [Waarom een bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker?](#)
- [Wanneer word ik uitgenodigd voor een bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker?](#)
- [Waarom een bevolkingsonderzoek voor vrouwen tussen de 30 en 60 jaar?](#)

Baarmoederhalskanker

Baarmoederhalskanker is een kwaadaardig gezwel van de baarmoederhals. Deze vorm van kanker ontstaat heel langzaam. Met het bevolkingsonderzoek worden vooral voorstadia ontdekt. Door deze te behandelen wordt voorkomen dat baarmoederhalskanker ontstaat.

Op deze pagina:

- [Belangrijke informatie over baarmoederhalskanker](#)
- [Wat is baarmoederhalskanker?](#)
- [Hoe ontstaat baarmoederhalskanker?](#)
- [Hoe vaak komt baarmoederhalskanker voor?](#)
- [Bij wie komt baarmoederhalskanker het vaakst voor?](#)
- [Hoeveel vrouwen overlijden er jaarlijks aan baarmoederhalskanker?](#)
- [Waardoor meer risico op baarmoederhalskanker?](#)
- [Meer informatie](#)
- [Veelgestelde vragen](#)

Belangrijke informatie over baarmoederhalskanker

- Baarmoederhalskanker is niet erfelijk of besmettelijk.
- Baarmoederhalskanker komt door een langdurige besmetting met het humaan papillomavirus (HPV).
- Het duurt lang voordat baarmoederhalskanker ontstaat. Meestal minimaal 15 jaar.
- Lange tijd is er sprake van een voorstadium. Door deze te behandelen kan voorkomen worden dat baarmoederhalskanker ontstaat.

[Naar boven](#)

Wat is baarmoederhalskanker?

Baarmoederhalskanker ontstaat in het overgangsgebied van de baarmoederhals waar 2 soorten cellen in elkaar over gaan. Het gaat om cilindercellen en plaveiselcellen. Het overgangsgebied ligt afhankelijk van bijvoorbeeld de menstruatiecyclus meer aan de buitenkant van de baarmoederhals. Het overgangsgebied is erg gevoelig voor een infectie met HPV. Daarom ontstaat daar baarmoederhalskanker.

Er zijn 2 typen baarmoederhalskanker:

1. Het plaveiselcelcarcinoom is kanker van de plaveiselcellen. Dit type kanker komt bij 8 van de 10 vrouwen met baarmoederhalskanker voor.
2. Het adenocarcinoom is kanker van de cilindercellen. Dit type kanker komt bij 2 van de 10 vrouwen met baarmoederhalskanker voor. Het is een agressievere vorm van baarmoederhalskanker met een slechtere prognose.

[Naar boven](#)

Hoe ontstaat baarmoederhalskanker?

Baarmoederhalskanker komt door een langdurige besmetting met een virus: het humaan papillomavirus (HPV). HPV komt veel voor. Bijna iedereen heeft een keer HPV. Meestal ruimt het lichaam het virus zelf weer op. Als dit niet gebeurt dan kunnen er afwijkende cellen ontstaan. De meeste afwijkende cellen worden door het lichaam weer opgeruimd. Soms lukt dat niet. Dan kan op lange termijn baarmoederhalskanker ontstaan. De kans daarop is heel klein. Minder dan 1% van de vrouwen met een HPV-infectie krijgt uiteindelijk baarmoederhalskanker.

[Naar boven](#)

Hoe vaak komt baarmoederhalskanker voor?

Ieder jaar krijgen ongeveer 700 vrouwen in Nederland de diagnose baarmoederhalskanker. Anders gezegd: bijna 4 op de 50.000 vrouwen krijgt baarmoederhalskanker.

Zonder het bevolkingsonderzoek krijgen geen 700 maar ongeveer 1.300 vrouwen per jaar baarmoederhalskanker. Met het vernieuwde bevolkingsonderzoek wordt jaarlijks nog 100 diagnoses van baarmoederhalskanker voorkomen. En krijgen maar ongeveer 600 vrouwen per jaar baarmoederhalskanker.

[Naar boven](#)

Bij wie komt baarmoederhalskanker het vaakst voor?

Baarmoederhalskanker komt vooral bij jonge vrouwen tussen de 35 en 45 jaar voor. Dit is anders dan bij de meeste kankersoorten.

Baarmoederhalskanker wordt veroorzaakt door een virus: het humaan papillomavirus (HPV). Meisjes worden rond hun 15e jaar seksueel actief. Vanaf dan kunnen ze besmet raken met het HPV. Als de HPV-infectie zich ontwikkelt tot baarmoederhalskanker, duurt dit gemiddeld 10 tot 15 jaar. Daarom komt baarmoederhalskanker vooral voor bij vrouwen vanaf 30 jaar.

Aantal vrouwen met baarmoederhalskanker per leeftijdsgroep

[Naar boven](#)

Hoeveel vrouwen overlijden er jaarlijks aan baarmoederhalskanker?

Ieder jaar overlijden 200 tot 250 vrouwen aan baarmoederhalskanker. Anders gezegd: per 50.000 vrouwen sterft in Nederland 1 vrouw aan baarmoederhalskanker.

Zonder het bevolkingsonderzoek zouden er geen 200 tot 250 vrouwen per jaar overlijden maar 500 vrouwen. Met het vernieuwde bevolkingsonderzoek worden jaarlijks 35 sterfgevallen extra voorkomen.

[Naar boven](#)

Waardoor meer risico op baarmoederhalskanker?

Gevoelige cellen

Baarmoederhalskanker ontstaat in het overgangsgebied (transformatiezone) van de baarmoederhals waar 2 soorten cellen, cilindercellen en plaveiselcellen, in elkaar over gaan. Dit overgangsgebied ligt meestal wat meer naar binnen in de baarmoederhals. Bij sommige vrouwen ligt het meer aan de buitenkant van de baarmoederhals. Het overgangsgebied is dan gevoeliger voor een HPV-infectie.

- **Langdurig anticonceptiegebruik.** Het gevoelige overgangsgebied zit door langdurig anticonceptiegebruik meer aan de buitenkant van de baarmoederhals. Hierdoor kan besmetting met HPV van het gevoelige gebied makkelijker plaatsvinden.
- **Aantal zwangerschappen.** Het gevoelige overgangsgebied zit tijdens de zwangerschap meer aan de buitenkant van de baarmoederhals. Hierdoor kan een besmetting met HPV van het gevoelige gebied makkelijker plaatsvinden.

HPV-infectie

HPV komt veel voor. Het lichaam ruimt het HPV bijna altijd binnen 2 jaar weer op. Soms lukt dat niet. Het virus blijft dan langdurig aanwezig en baarmoederhalskanker kan ontstaan.

- **Een verminderde afweer.** Door het gebruik van medicijnen die de afweer verminderen kan het lichaam het virus niet goed opruimen. Het gaat bijvoorbeeld om medicijnen na een orgaantransplantatie. Ook vrouwen met HIV hebben een hoger risico op baarmoederhalskanker.
- **Roken.** Baarmoederhalskanker komt vaker voor bij vrouwen die roken. Roken beschadigt de cellen en als u

rookt werkt uw afweersysteem minder goed. Het lichaam kan het virus minder goed opruimen.

- **Infectie van chlamydia of herpes.** Een infectie met chlamydia of herpes verhoogt de kans op baarmoederhalskanker.
- **Infectie met meerdere HPV-types.** Infecties met meerdere HPV-types verhoogt de kans op baarmoederhalskanker.
- **Veel wisselende seksuele contacten.** Bij veel wisselende seksuele contacten is de kans groter om een infectie met HPV te krijgen.

[Naar boven](#)

Veelgestelde vragen

- [Hoe vaak komt baarmoederhalskanker voor?](#)
- [Bij wie komt baarmoederhalskanker het vaakst voor?](#)
- [Hoeveel vrouwen overlijden er jaarlijks aan baarmoederhalskanker?](#)
- [Als ik afwijkende cellen heb, hoeveel kans heb ik dan op baarmoederhalskanker?](#)
- [Als ik HPV heb, hoeveel kans heb ik dan op baarmoederhalskanker?](#)
- [Welke klachten horen bij baarmoederhalskanker?](#)

[Naar boven](#)

HPV

Er bestaan meer dan 100 verschillende typen humaan papillomavirus (HPV). Sommige van deze virussen veroorzaken de gewone huidwratten op handen en voeten. 15 HPV-typen kunnen baarmoederhalskanker veroorzaken. Dit noemen we hoog risico humaan papillomavirus. Het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker test op alle hoog risico types.

Op deze pagina

- [Belangrijke informatie over HPV](#)
- [Hoe krijg je HPV?](#)
- [Hoe groot is de kans op het hebben van HPV?](#)
- [Hoe ruim je het virus op?](#)
- [Meer informatie](#)
- [Veelgestelde vragen over HPV](#)

Belangrijke informatie over HPV

- Het virus wordt vooral doorgegeven bij seksueel contact.
- Je merkt het niet als je HPV hebt.
- Meestal ruimt het lichaam HPV weer op binnen 2 jaar.
- HPV kan niet worden behandeld. Er zijn geen medicijnen voor.
- Het is moeilijk te weten door wie en wanneer je besmet bent geraakt.
- Het kan meer dan 10 jaar geleden zijn dat je het virus kreeg.
- HPV kan de cellen in de baarmoederhals veranderen.
- Minder dan 1% van de vrouwen met HPV krijgt baarmoederhalskanker.

[Naar boven](#)

Hoe krijg je HPV?

Van iedere 100 vrouwen in Nederland raken er 80 eens in hun leven besmet met dit virus.

Het virus wordt overgedragen tijdens seks. Het virus zit niet alleen op de penis en de vagina, maar ook op de huid daaromheen. Een condoom kan dus niet voorkomen dat iemand besmet raakt.

[Naar boven](#)

Hoe groot is de kans op het hebben van HPV?

De kans op het hebben van HPV verschilt per leeftijd. Jonge vrouwen zijn vaker besmet met HPV. Dit komt omdat HPV wordt overgedragen tijdens seks.

In de grafiek staat het percentage van vrouwen dat besmet is met HPV per leeftijdsgroep.

Percentage vrouwen met besmetting HPV per leeftijdsgroep. Bron: DuSC HPV studie Jeroen Bosch Ziekenhuis i.s.m. Pathologie-DNA

Bij vrouwen rond de 30 jaar zijn 20 van de 100 vrouwen besmet met HPV. Bij de oudere leeftijdsgroepen is naar schatting 4 van de 100 vrouwen besmet met HPV.

Men kan het virus lange tijd in hun lichaam hebben zonder dat ze het merken. Het is dus vaak niet te achterhalen wanneer iemand besmet is geraakt met het virus. Dat kan 10 jaar geleden zijn.

[Naar boven](#)

Hoe ruim je het virus op?

Het afweersysteem van het lichaam ruimt het virus bijna altijd zelf op. Dat gebeurt meestal binnen 2 jaar. Als dit niet lukt dan is er sprake van een langdurige infectie. Dan is er een verhoogd risico op baarmoederhalskanker. Er zijn geen medicijnen om het HPV op te ruimen.

Het is nog onvoldoende duidelijk of het HPV altijd volledig opgeruimd wordt. Het HPV is dan niet actief en schadelijk. Het is ook niet te meten met een HPV-test. Het kan zijn dat het net als een koortslip aanwezig blijft en onder bepaalde omstandigheden actief wordt. Bijvoorbeeld als de afweer van het lichaam slechter wordt.

[Naar boven](#)

Meer informatie

- [Animatievideo Hoe krijg je Baarmoederhalskanker?](#)
- [Factsheet HPV](#)
- [Documentaire Womens Health Magazine over HPV en het uitstrijkje](#)

[Naar boven](#)

Veelgestelde vragen over HPV

- [Wat is HPV?](#)
- [Wat is hrHPV?](#)
- [Is HPV een seksueel overdraagbare aandoening \(soa\)?](#)
- [Kan ik ook andere ziektes krijgen van HPV?](#)
- [Wat merk ik ervan als ik besmet ben met HPV?](#)
- [Hoe raak ik besmet met HPV? Kan ik dat voorkomen?](#)
- [Ik heb altijd condooms gebruikt. Kan ik toch besmet raken?](#)
- [Hoe raak ik HPV kwijt?](#)
- [Zijn er medicijnen tegen HPV?](#)
- [Hoe vaak komt een HPV-besmetting voor?](#)
- [Hoe kan ik voorkomen dat ik lang besmet blijf met het HPV?](#)

- Kan mijn partner mij besmetten?
- Ik ben lesbisch. Kan ik dan ook besmet raken?
- Mijn partner is besneden. Kan ik dan ook besmet raken?
- Ik heb een soa gehad. Raak ik nu sneller besmet met HPV?
- Waardoor loop ik meer risico om besmet te raken met HPV
- Ik heb bijna nooit seks gehad. Kan ik besmet zijn geraakt?
- Als mijn lichaam het virus heeft opgeruimd, ben ik het virus dan echt helemaal kwijt?

[Naar boven](#)

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Postcodezoeker

Het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Een bevolkingsonderzoek is een gratis medisch onderzoek om een ziekte vroeg op te sporen. De overheid biedt 3 bevolkingsonderzoeken naar kanker aan: baarmoederhalskanker, borstkanker en darmkanker. Deze ziekten zijn vroeg op te sporen. Nog voordat er klachten ontstaan. Met het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker kijken we of vrouwen tussen de 30 en 60 jaar risico hebben op baarmoederhalskanker. Door er vroeg bij te zijn kan baarmoederhalskanker worden voorkomen.

Op deze pagina:

- [Veranderingen bevolkingsonderzoek](#)
- [Zelf beslissen](#)
- [Wie doet het bevolkingsonderzoek?](#)

Veranderingen bevolkingsonderzoek

Sinds 1996 is er een landelijk bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. Vanaf 2017 is het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker vernieuwd in Nederland. Het uitstrijkje bij de huisartsenpraktijk blijft hetzelfde. Het vernieuwde bevolkingsonderzoek heeft de volgende veranderingen:

- Het uitstrijkje wordt eerst getest op HPV. Als HPV aanwezig is, wordt hetzelfde uitstrijkje getest op afwijkende cellen. Een HPV-test is beter in het opsporen van afwijkingen dan de cytologie van het bevolkingsonderzoek tot 2017. Hierdoor worden meer vrouwen met voorstadia van kanker opgespoord.
- Wijziging [uitnodigingsschema](#). Vrouwen van 40 en 50 die geen HPV hebben, ontvangen 10 jaar later weer een uitnodiging. Vrouwen zonder HPV hoeven maar 5 keer een uitstrijkje te laten maken in plaats van 7 keer.
Vrouwen die op hun 60e HPV-positief getest zijn ontvangen op hun 65e nog een uitnodiging.

- Vrouwen die een uitstrijkje erg vervelend vinden en daarom niet meedoen, kunnen een zelfafnameset aanvragen. Hiermee kunnen ze zelf thuis snel en eenvoudig vaginaal materiaal afnemen.

- Het vernieuwde bevolkingsonderzoek heeft wel een nadeel ten opzichte van het bevolkingsonderzoek tot 2017. Door de gevoelige test worden meer vrouwen doorverwezen naar de gynaecoloog. Een deel van deze vrouwen wordt onnodig doorverwezen.

[Naar boven](#)

Zelf beslissen

U beslist zelf of u wel of niet meedoet met het bevolkingsonderzoek. Het onderzoek is gratis en wordt aangeboden door de overheid omdat de voordelen groter zijn dan de nadelen. Dit kan voor u anders zijn. Voordelen en nadelen afwegen? Bekijk de pagina '[Voordelen en nadelen, zelf beslissen](#)'.

[Naar boven](#)

Wie doet het bevolkingsonderzoek?

Bij het bevolkingsonderzoek zijn veel partijen betrokken:

- De 5 regionale screeningsorganisaties voeren het bevolkingsonderzoek uit. Zij zorgen ervoor dat alle tot de doelgroep behorende vrouwen worden uitgenodigd. De screeningsorganisaties voeren ook het bevolkingsonderzoek naar borstkanker en darmkanker uit.
- De huisarts of een doktersassistent maakt een uitstrijkje.
- De 5 screeningslaboratoria testen het uitstrijkje op HPV en eventueel cytologie. Ook testen zij de zelfafnameset op HPV.
- De screeningsorganisaties sturen de uitslag naar de deelnemers.
- Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is namens het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) verantwoordelijk voor de landelijke coördinatie. Het RIVM ontwikkelt de voorlichting samen met deskundigen zodat iedere vrouw dezelfde informatie krijgt over het bevolkingsonderzoek. Daarom is deze website ook van het RIVM. Daarnaast stelt het RIVM de eisen op waaraan het bevolkingsonderzoek moet voldoen. Zo wordt de kwaliteit van het bevolkingsonderzoek steeds beter. Wilt u meer weten? Lees verder over [bevolkingsonderzoeken en screenings](#).

[Naar boven](#)

Later of niet meedoen?

U beslist zelf of u meedoet. Het kan zijn dat u niet mee wilt of kunt doen of dat u later wilt meedoen met het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker?

Op deze pagina:

- [Later meedoen](#)
- [Niet meedoen](#)
- [Toch weer meedoen](#)

Hoe doorgeven?

Als u later of niet mee wilt doen kunt u dit doorgeven op de website van de screeningsorganisatie in uw regio met uw DigiD. U kunt ook bellen met de informatielijn van de screeningsorganisatie of een e-mail sturen. De gegevens van de screeningsorganisatie uit uw regio kunt u vinden op uw uitnodigingsbrief of via de postcodezoeker.

Zoek

Later meedoen

Zwanger

Als u zwanger bent of net bevallen dan kunt u niet meedoen. 6 maanden na de bevalling kan dit wel weer. U kunt uw bevallingsdatum opgeven bij uw screeningsorganisatie.

Buitenland of andere redenen

Er zijn ook andere redenen om later mee te doen. Uitstellen kan bijvoorbeeld ook wanneer u voor een paar maanden in het buitenland bent. U kunt uw nieuwe uitnodigingsdatum opgeven bij uw screeningsorganisatie.

Als u klachten heeft, is het belangrijk om niet te wachten op een uitnodiging maar een afspraak te maken bij uw huisarts.

[Naar boven](#)

Niet meedoen

Eenmalig afmelden

U kunt er voor kiezen om deze screeningsronde niet deel te nemen aan het bevolkingsonderzoek. U kunt zich dan afmelden en ontvangt dan 5 jaar later een nieuwe uitnodiging. Meldt u af bij uw screeningsorganisatie.

Als u klachten heeft, is het belangrijk een afspraak te maken bij uw huisarts.

Definitief afmelden

U kunt zich ook definitief afmelden voor het bevolkingsonderzoek. U ontvangt dan geen uitnodigingen meer. Als u zich bedenkt kunt u zich altijd weer aanmelden.

U loopt geen risico op baarmoederhalskanker als uw baarmoederhals volledig is verwijderd. Deelnemen aan het bevolkingsonderzoek is niet nodig. Twijfelt u of uw baarmoederhals volledig is verwijderd? Neem dan contact op met uw huisarts. De huisarts kan in uw patiëntendossier kijken.

Als u een DES-dochter bent, is het beter om niet mee te doen aan het bevolkingsonderzoek. Het onderzoek op alleen HPV is voor u onvoldoende. Een uitstrijkje iedere 2 jaar van de baarmoederhals en de vagina is noodzakelijk. Dit uitstrijkje wordt getest op cytologie. Neem contact op met uw huisarts om dit te bespreken.

Meldt u definitief af bij uw screeningsorganisatie.

[Naar boven](#)

Toch weer meedoen

Heeft u zich definitief afgemeld maar wilt u later toch weer meedoen? Dat kan. U kunt zich altijd weer aanmelden bij [uw screeningsorganisatie](#).

[Naar boven](#)

Meer informatie

- [Bekijk de voordelen en nadelen](#)
- [Hoe gaat het uitstrijkje?](#)
- [Uitslag bevolkingsonderzoek](#)
- [Over het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker](#)

Veelgestelde vragen

- [Ik heb geen uitnodiging gekregen. Wat nu?](#)
- [Ik ben mijn uitnodiging kwijt. Wat nu?](#)
- [Ik heb een uitnodiging uit 2016. Wat nu?](#)
- [Ik wil niet meedoen met het onderzoek. Wat moet ik doen?](#)
- [Wanneer krijg ik een uitnodiging?](#)

[Naar boven](#)

Het uitstrijkje

Het uitstrijkje wordt gemaakt bij de huisartsenpraktijk. Meestal door de doktersassistent. U kunt hiervoor zelf een afspraak maken bij de huisartsenpraktijk. Het uitstrijkje duurt ongeveer 10 minuten. Neem de uitnodigingbrief mee naar de afspraak. Anders kan er geen uitstrijkje worden gemaakt.

[Uitstrijkje stap voor stap](#)

- [Tips voor bij het uitstrijkje](#)
- [Eerste keer? Bekijk de animatie, beschikbaar in Nederlands, Engels, Turks en Arabisch.](#)

Het uitstrijkje stap voor stap

1. Uitnodigingsbrief

U ontvangt een [uitnodigingsbrief](#) met [folder van de screeningsorganisatie](#).
U wordt rond uw verjaardag uitgenodigd op basis van uw geboortejaar.

[Bekijk hier wanneer u uitgenodigd wordt.](#)

Maak een afspraak voor een uitstrijkje bij uw huisartsenpraktijk als u wilt meedoen. De afspraak duurt ongeveer 10 minuten.

2. Doktersassistent

Neem de uitnodigingsbrief mee naar de afspraak. De 2 stickers met uw persoonsgegevens op de brief zijn nodig voor het onderzoek.

Meestal doet de doktersassistent het onderzoek. Zij stelt u eerst een paar vragen. Bijvoorbeeld wanneer u voor het laatste ongesteld bent geweest. Dit vult ze in op het laboratoriumformulier. Zij vraagt u ook of u opziet tegen het maken van het uitstrijkje.

3. Uitleden

U kleedt zich van onderen uit en gaat op de onderzoeksbank liggen. U kunt uw benen in de steunen plaatsen. Zijn er geen steunen? Dan buigt u uw knieën en spreidt uw benen een beetje. Zo ontspant uw lichaam zich.

In de tussentijd zet de doktersassistent alles klaar. Ze zorgt er voor dat tijdens het onderzoek niemand binnen kan komen.

4. Uitstrijkje

De doktersassistent vertelt precies wat ze gaat doen. Ze onderzoekt u met een speciaal instrument, het speculum, ook wel eendenbek genoemd. Eerst warmt ze deze op met warm water, zodat het niet zo koud aanvoelt. Ze houdt de eendenbek tegen de binnenkant van uw bovenbeen zodat u kunt voelen dat deze niet te koud of te warm is.

Ze spreidt uw schaamlippen en doet het speculum voorzichtig in uw vagina. Dan doet ze deze open zodat ze uw baarmoedermond kan zien. Als u wilt kunt u met een spiegelkje meekijken.

De doktersassistent doet een borsteltje door de eendenbek naar binnen. Ze draait met het borsteltje om wat cellen van de baarmoederhals te halen. Die cellen doet ze in een potje. Daarna doet ze het speculum weer dicht en haalt ze het voorzichtig uit uw vagina.

Na het onderzoek kunt u zich weer aankleden. Soms komt er wat bloed uit uw vagina. Dat is niet erg. In de onderzoeksruijnte ligt maandverband.

5. Klaar

De doktersassistent vult het laboratoriumformulier verder in. Het potje en het laboratoriumformulier wordt in een speciale verpakking gedaan voor onderzoek in het screeningslaboratorium.

6. Laboratorium

In het laboratorium wordt het afgenomen materiaal onderzocht.

Wilt u meer weten wat er in het laboratorium gebeurt met het afgenomen uitstrijkje? Kijk dan bij de [beoordeling van het uitstrijkje](#).

7. De uitslag

U ontvangt de brief met de [uitslag](#) na ongeveer 4 weken.

[Naar boven](#)

Tips

- U kunt altijd een uitstrijkje laten maken door een vrouwelijke doktersassistent of huisarts. Neem contact op met uw screeningsorganisatie.
- Ga voor het maken van het uitstrijkje naar de wc. Een volle blaas of darm kan een vervelend gevoel geven.
- Ziet u op tegen het maken van een uitstrijkje? Vertel dit dan aan de doktersassistent zodat zij er rekening mee kan houden. Bijvoorbeeld door een kleiner speculum te gebruiken.
- Spreek met de doktersassistent af dat u het onderzoek kunt stoppen als het vervelend of pijnlijk is.
- Aangespannen spieren kunnen het inbrengen van het speculum moeilijk of pijnlijk maken. Licht persen bij het inbrengen van het speculum kan helpen.

[Naar boven](#)

Vragen voor het onderzoek

De doktersassistent stelt u voorafgaand aan het onderzoek een aantal vragen. Ook kunt u zelf vragen stellen voor of tijdens het onderzoek.

- Heeft u nog vragen of twijfels over het bevolkingsonderzoek?
- Heeft u gezondheidsklachten?
- Wanneer bent u voor het laatst ongesteld geweest?
- Gebruikt u anticonceptie? Welke?
- Gebruikt u hormonen? Waarom?
- Weet u wat het onderzoek inhoudt?
- Heeft u al eerder een uitstrijkje gehad? Hoe heeft u dat ervaren?
- Bent u nog maagd? (bij jonge vrouwen die een uitstrijkje laten maken)

Zelfafnameset

Vindt u het erg vervelend om een uitstrijkje te laten maken? En is dit voor u een reden om niet mee te doen met het bevolkingsonderzoek? Dan is er een zelfafnameset. Met de zelfafnameset kunt u zelf vaginaal materiaal afnemen dat getest wordt HPV.

- [Hoe meedoen met de zelfafnameset?](#)
- [De zelfafnameset](#)
- [Verschillen zelfafnameset en uitstrijkje](#)

Hoe meedoen met de zelfafnameset?

U krijgt van uw screeningsorganisatie een uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek. De zelfafnameset kunt u bij de uitnodiging al direct aanvragen. Dit kan via de website van uw screeningsorganisatie met uw DigiD. U kunt ook de informatielijn van de screeningsorganisatie bellen of een e-mail sturen. De gegevens van uw screeningsorganisatie kunt u vinden op de uitnodigingsbrief of via de [postcodezoeker](#). U krijgt de zelfafnameset na ongeveer 4 maanden thuis gestuurd.

U kunt ook wachten tot u de herinneringsbrief krijgt voor het bevolkingsonderzoek. Die ontvangt u 4 maanden na uw uitnodigingsbrief. Dan kunt u ook het aanvraagformulier gebruiken dat bij de herinneringsbrief zit. U ontvangt dan meteen de zelfafnameset.

[Naar boven](#)

De zelfafnameset

Hoe werkt de zelfafnameset, klik op de taal naar jouw keuze om de animatie te bekijken.

1. Aanvragen zelfafnameset

U vraagt de zelfafnameset aan via uw screeningsorganisatie.

2. Ontvangen zelfafnameset

U ontvangt de zelfafnameset per post.

3. Afnemen zelfafnameset

U haalt de zelfafnameset uit de verpakking. Lees de [gebruiksaanwijzing](#) bij de zelfafnameset. Daarin staat stap voor stap hoe u de zelfafnameset gebruikt. U kunt ook de animatie bekijken.

Na gebruik doet u de zelfafnameset terug in de doorzichtige houder.

De houder met de zelfafnameset doet u in het doorzichtige plastic zakje met blauwe rand. Het witte absorptiedoekje moet in het plastic zakje blijven zitten.

Doe het zakje goed dicht.

4. Opsturen zelfafnameset

Stuur de zelfafnameset binnen een week op in de retourenvelop. Een postzegel is niet nodig.

5. Beoordeling laboratorium

De zelfafnameset wordt in het [laboratorium](#) onderzocht op HPV.

6. Uitslag

U ontvangt de brief met de uitslag na ongeveer 4 weken.

[Naar boven](#)

Verschillen zelfafnameset en uitstrijkje

Zelfafnameset

U vraagt de zelfafnameset aan bij de screeningsorganisatie en neemt zelf materiaal uit de vagina af.

De zelfafnameset wordt alleen getest op HPV.

Als er HPV wordt gevonden in het onderzoeksmateriaal, dan moet u een afspraak maken bij de huisarts om toch een uitstrijkje te maken.

Alleen u ontvangt de uitslag. De huisarts ontvangt de uitslag niet vanwege privacyredenen en omdat u de aanvrager van het onderzoek bent.

[Naar boven](#)

Uitstrijkje

U maakt een afspraak bij de huisarts voor een uitstrijkje.

Een uitstrijkje wordt eerst getest op HPV.

Is HPV aanwezig, dan wordt hetzelfde uitstrijkje ook getest op afwijkende cellen.

U en uw huisarts ontvangen de uitslag van het uitstrijkje.

Meer informatie

- [Gebruiksaanwijzing zelfafnameset](#)
- [Uitslag zelfafnameset](#)

[Naar boven](#)

Uitslag bevolkingsonderzoek

4 weken na het maken van het uitstrijkje of het nemen van de zelfafnameset is de uitslag bekend. U krijgt de uitslag van het onderzoek via een brief van uw screeningsorganisatie. Welke uitslagen zijn er mogelijk?

Uitslag uitstrijkje

Als u meedoet met het uitstrijkje zijn er 6 uitslagen mogelijk:

1. Uitslag: geen HPV
2. Uitslag: wel HPV en geen afwijkende cellen
3. Uitslag controle uitstrijkje: geen afwijkende cellen op zes maanden
4. Uitslag: wel HPV en licht afwijkende cellen
5. Uitslag: wel HPV en afwijkende cellen
6. Uitslag: onbeoordeelbaar

Uitslag zelfafnameset

Als u meedoet met de zelfafnameset zijn er 3 uitslagen mogelijk:

1. Uitslag: geen HPV
2. Uitslag: wel HPV
3. Uitslag: onbeoordeelbaar

Vervolgonderzoek bij de gynaecoloog

Als er afwijkende cellen zijn gevonden, dan wordt u door de huisarts [doorverwezen naar de gynaecoloog](#).

Veelgestelde vragen

Met persoonlijke vragen kunt u altijd terecht bij uw huisarts. Hieronder een algemeen antwoord op de veelgestelde vragen over het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker.

Veelgestelde vragen over:

- [Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker](#)
- [Uitnodiging bevolkingsonderzoek](#)
- [Wel of niet meedoen met het bevolkingsonderzoek](#)
- [Uitstrijkje](#)
- [Uitslagen bevolkingsonderzoek](#)
- [HPV](#)
- [Baarmoederhalskanker](#)

Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

1. [Waarom een bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker?](#)
2. [Waarom is het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker veranderd vanaf 2017?](#)
3. [Wat is er veranderd vanaf 2017?](#)
4. [Kan ik nog steeds meedoen door een uitstrijkje te laten maken?](#)
5. [Wat is een zelfafnameset?](#)
6. [Voor wie is de zelfafnameset?](#)
7. [Waarom worden vrouwen minder vaak uitgenodigd voor het bevolkingsonderzoek?](#)
8. [Ik kan op internet een HPV-test/zelfafnameset kopen. Is die betrouwbaar?](#)
9. [Is het testen op HPV beter?](#)
10. [Worden er gevallen van kanker gemist met het vernieuwde bevolkingsonderzoek?](#)
11. [Hoeveel gevallen van baarmoederhalskanker \(endometriumcarcinoom\) worden er gemist in het vernieuwde bevolkingsonderzoek?](#)

[Naar boven](#)

Uitnodiging bevolkingsonderzoek

1. [Wanneer word ik uitgenodigd voor het bevolkingsonderzoek?](#)
2. [Waarom is het bevolkingsonderzoek voor vrouwen van 30 tot 60 jaar?](#)
3. [In sommige landen begint het bevolkingsonderzoek al vanaf 25 jaar. Waarom niet in Nederland?](#)
4. [Is het wel genoeg om eens in de vijf jaar een uitstrijkje te laten maken?](#)
5. [Hoe komt het bevolkingsonderzoek aan mijn gegevens?](#)
6. [Ik heb geen uitnodiging gekregen. Wat nu?](#)
7. [Ik kan voorlopig geen afspraak maken, is dat een probleem?](#)

8. Ik ben mijn uitnodigingsbrief kwijt. Wat nu?
9. Ik heb net een uitstrijkje laten maken en nu een herinneringsbrief voor het bevolkingsonderzoek gekregen. Moet ik dan wel meedoen?
10. Ik heb een uitnodiging uit 2016. Wat nu?

[Naar boven](#)

Wel of niet meedoen met het bevolkingsonderzoek

1. Wanneer hoef ik niet mee te doen?
2. Ik wil later of niet meedoen met het onderzoek. Wat moet ik doen?
3. Kan ik uit het bestand gehaald worden?
4. Drie jaar geleden heb ik een uitnodiging gekregen maar niet meegedaan. Kan ik nu alsnog meedoen met het onderzoek?
5. Kan ik een uitstrijkje laten maken als ik ongesteld ben?
6. Ik ben zwanger. Is het schadelijk om een uitstrijkje te laten maken?
7. Ik heb een abortus gehad. Kan ik een uitstrijkje laten maken?
8. Mijn baarmoeder is weggehaald. Moet ik dan een uitstrijkje laten maken?
9. Ik geef borstvoeding. Heeft het zin een uitstrijkje te laten maken?
10. Ik heb een miskraam gehad. Kan ik een uitstrijkje laten maken?
11. Ik ben al in de overgang geweest. Moet ik een uitstrijkje laten maken?
12. Ik ben transgender. Kan ik meedoen?
13. Ik ben DES-dochter. moet ik meedoen?

[Naar boven](#)

Uitstrijkje

1. Wat kost het uitstrijkje?
2. Kan ik het uitstrijkje laten doen door een vrouw?
3. Doet het maken van een uitstrijkje pijn?
4. Ik ben nog maagd. Kan ik wel een uitstrijkje laten maken?
5. Kan de baarmoeder beschadigd raken als je een uitstrijkje laat maken?
6. Is het normaal dat je bloed verliest nadat je een uitstrijkje hebt laten maken?
7. Is een spiraaltje een probleem bij het onderzoek?

[Naar boven](#)

Uitslagen bevolkingsonderzoek

1. Wanneer krijg ik de uitslag van het uitstrijkje?
2. Wat zijn de mogelijke uitslagen van een uitstrijkje?
3. Mijn huisarts heeft het in de uitslag over PAP of KOPAC. Wat betekent dat?
4. Wanneer krijg ik de uitslag van de zelfafnameset?
5. Wat zijn de mogelijke uitslagen van een zelfafnameset?
6. Wanneer krijg je een vervolgonderzoek bij de gynaecoloog?
7. Wat houdt verder onderzoek bij de gynaecoloog in?
8. Wat kost het vervolgonderzoek bij de gynaecoloog?

[Naar boven](#)

HPV

1. Wat is HPV?
2. Wat is hrHPV?
3. Is HPV een seksueel overdraagbare aandoening (soa)?

4. Kan ik ook andere ziektes krijgen van HPV?
5. Wat merk ik ervan als ik besmet ben met HPV?
6. Hoe raak ik besmet met HPV? Kan ik dat voorkomen?
7. Ik heb altijd condooms gebruikt. Kan ik toch besmet raken?
8. Hoe raak ik HPV kwijt?
9. Zijn er medicijnen tegen HPV?
10. Hoe vaak komt een HPV-besmetting voor?
11. Hoe kan ik voorkomen dat ik lang besmet blijf met het HPV?
12. Kan mijn partner mij besmetten?
13. Ik ben lesbisch. Kan ik dan ook besmet raken?
14. Mijn partner is besneden. Kan ik dan ook besmet raken?
15. Ik heb een soa gehad. Raak ik nu sneller besmet met HPV?
16. Waardoor loop ik meer risico om besmet te raken met HPV?
17. Ik heb bijna nooit seks gehad. Kan ik besmet zijn geraakt?
18. Als mijn lichaam het virus heeft opgeruimd, ben ik het virus dan echt helemaal kwijt?

Naar boven

Baarmoederhalskanker

1. Hoe vaak komt baarmoederhalskanker voor?
2. Bij wie komt baarmoederhalskanker het vaakst voor?
3. Hoeveel vrouwen overlijden er jaarlijks aan baarmoederhalskanker?
4. Is baarmoederhalskanker besmettelijk?
5. Is baarmoederhalskanker erfelijk?
6. Als ik afwijkende cellen heb, hoeveel kans heb ik dan op baarmoederhalskanker?
7. Als ik HPV heb, hoeveel kans heb ik dan op baarmoederhalskanker?
8. Ik heb last van bloedingen als ik niet ongesteld ben. Mijn uitstrijkje was normaal. Wat is er aan de hand?
9. Welke klachten horen bij baarmoederhalskanker?

Naar boven

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Privacy

Om het bevolkingsonderzoek uit te voeren, moeten we gegevens van u gebruiken. Dat begint met de gegevens die nodig zijn om u een uitnodiging te kunnen sturen. Verder worden gegevens en de resultaten van het bevolkingsonderzoek uitgewisseld met andere zorgpartijen.

Als u meedoet met het bevolkingsonderzoek geeft u automatisch toestemming voor het gebruik van uw gegevens en resultaten. Als u hier niet mee eens bent, kunt u soms bezwaar maken. Op deze pagina's staat waarvoor uw gegevens en resultaten worden gebruikt en wanneer u bezwaar kunt maken.

- [Regels voor uw privacy](#)
- [Gegevens om u uit te nodigen](#)
- [De resultaten van het onderzoek](#)
- [Wie krijgt de resultaten van het bevolkingsonderzoek?](#)
- [Wat wordt er nog meer met mijn \(persoons\)gegevens en resultaten van het onderzoek gedaan?](#)
- [Wetenschappelijk onderzoek](#)
- [Bezwaar maken](#)

Contact en handige websites

Het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker wordt uitgevoerd door de screeningsorganisatie onder regie van het RIVM.

De screeningsorganisatie in uw regio

- www.bevolkingsonderzoeknoord.nl (Groningen, Friesland, Drenthe)
- www.bevolkingsonderzoekoost.nl (Gelderland, Overijssel)
- www.bevolkingsonderzoekmidden-west.nl (Noord-Holland, Flevoland, Utrecht)
- www.bevolkingsonderzoekzuid-west.nl (Zuid-Holland, Zeeland)
- www.bevolkingsonderzoekzuid.nl (Noord-Brabant, Limburg)

Type uw postcode in de postcodezoeker in om te zien onder welke regio u valt.

Zoek

Neem contact op met de screeningsorganisatie bij:

- Vragen over uitnodigings- of uitslagbrief.
- (aan)vragen zelfafnameset,
- Uitstellen of afmelden,
- Praktische vragen,

Klachten?

- Heeft u een klacht over het maken van het uitstrijkje voor het bevolkingsonderzoek?
Het uitstrijkje wordt meestal gemaakt in de huisartsenpraktijk door de doktersassistente of de huisarts. Als u een klacht hierover heeft, moet u dit bij uw huisartsenpraktijk indienen.
- Heeft u een klacht over uw vervolgonderzoek?
Het vervolgonderzoek valt niet meer onder het bevolkingsonderzoek. Het vervolgonderzoek wordt meestal gedaan door een specialist in het ziekenhuis. Als u een klacht hierover heeft, dan moet u dit indienen bij het betreffende ziekenhuis.
- Heeft u een klacht over het RIVM?
Heeft u een klacht over de voorlichtingsmaterialen over het bevolkingsonderzoek, zoals deze website, de filmpjes of de folders over het bevolkingsonderzoek? Of heeft u een klacht over dit bevolkingsonderzoek of het RIVM? [Dien deze in bij het RIVM.](#)

Meer informatie

- www.thuisarts.nl
- www.nvog.nl

- www.olijf.nl
- www.kwf.nl

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker: professionals